

O acțiune muncitorească antifascistă victorioasă — apărarea Casei Poporului din București (Iunie 1936)

Ridicînd pe noi trepte tradițiile revoluționare ale înaintașilor, clasa muncitoare, avînd în frunte partidul său de avangardă creat cu mai bine de opt decenii în urmă, a desfășurat numeroase bătălii de clasă împotriva exploatării, pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, a independenței, suveranității și integrității teritoriale a țării. Îndeosebi după 1933 Partidul Comunist Român a dezvăluit în fața opiniei publice din țară pericolul grav pe care-l reprezenta fascismul pentru libertatea și independența poporului român, ca și a tuturor popoarelor, a demascat rolul nefast al mișcării legionare, a militat pentru unirea clasei muncitoare, a tuturor forțelor democratice împotriva pericolului hitlerist.

Marile acțiuni și manifestații de masă din deceniul patru al secolului nostru, desfășurate sub lozincile Frontului Unic Muncitoresc și ale Frontului Popular au constituit o puternică expresie a luptei clasei muncitoare condusă de P.C.R. în vederea ralierei mișcării antifasciste a partidelor și organizațiilor politice, economice și profesionale democratice sau burghezo-democratice, a personalităților politice, științifice, literare și artistice nefasciste, cu un cuvînt a tuturor forțelor progresiste pentru salvarea intereselor supreme ale națiunii¹.

Acțiunile pentru apărarea libertăților democratice, a integrității teritoriale a României, contra pericolului fascist și revizionist au cunoscut în cursul anului 1936 o dezvoltare ascendentă. Ele s-au caracterizat printr-o luptă acerbă între forțele democratice, în frunte cu clasa muncitoare și avangarda sa Partidul Comunist, și cele reacționare, fasciste, agenturi ale hitlerismului în România².

În comunicarea de față dorim să relevăm un episod eroic din lupta muncitorimii bucureștene, a celorlalte forțe progresiste contra primejdiei fasciste. În vara anului 1936, mai precis în iunie, organizațiile fasciste și profasciste din România, stimulate de agresivitatea și ascensiunea hitlerismului pe plan mondial, de turneul ministrului de finanțe al Reichului german, Schacht, la Viena, Sofia, Budapesta și Belgrad, de sprijinul di-

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul dezvoltării construcției socialiste*, vol. I, Edit. politică, București, 1968, p. 370—372.

² *Partidul Comunist Român în viața social-politică a țării*, Edit. militară, București, 1971, p. 88—150; vezi și P. Constantinescu-Lași: *Lupta pentru înfrîngerea frontului popular în România*, București, Edit. Academiei R.S.R., 1968; Gh. I. Ioniță, *P.C.R. și masele populare*, Edit. științifică București, 1971.

— Ezzozozoziv Ezzozoziv

rect al Gărzii de fier de către Germania hitleristă³, au declanșat o nouă ofensivă împotriva libertăților cetățenești, a presei democratice și a reprezentanților ei, în scopul împingerii României în orbita sferei de influență hitleristă. Prin ziarul *Porunca vremii*, *Curentul*, *Universul* s-a început o intensă propagandă fascistă, căutând să creeze o diversivă în opinia publică pe tema „pericolului” comunist și a antisemitismului. Echipe de șoc legionare, cuziste, validiste au organizat atacuri asupra sedilor publicațiilor muncitorești și democratice, au devastat librării și chioșcuri de ziare, au ars în piețe publice cărți ale unor mari scriitori democrați și umaniști, au proferat amenințări cu moartea la adresa unor personalități politice marcante antihitleriste, au atacat chiar pe unii redactori de ziare democratice. (Al. Graur, Blumenfeld-Serutator ș.a.).

Aceste manifestări huliganice care periclitaau siguranța cetățenească cunoșc o înverșunare prin atacarea Casei Poporului. Situată în apropierea celor două sedii fasciste — Căminul mediciniștilor (sediul Gărzii de fier) și Casa albastră a gogocuziștilor din str. Gutemberg, Casa Poporului, din str. Izvor nr. 37, important lăcaș muncitoresc din București, a fost atacată sistematic în zilele de 22—23—24 iunie de fasciști: bombardări cu pietre aduse noaptea cu camioanele, spargerea geamurilor, tragerea de focuri de revolver, incendierea gardului, detenția și maltratarea unor muncitori etc.⁴. Străzile Bucureștilor au fost inundate de mînuitorii rîngilor, petardelor și revolverelor, transformate în „argumente” de convertire la fascism. Au căzut morți și răniți, s-au devastat magazine, s-au asediat clădiri, s-au produs tot felul de acte samavolnice, fără ca autoritatea publică să intervină cu hotărîre.

În asemenea împrejurări, organizarea ripostei imediate, hotărîte și unitare a clasei muncitoare și a celorlalte forțe democratice se impunea cu cea mai mare stringență. În iunie, P.C.R. a adresat, din nou, clasei muncitoare, sindicatelor muncitorești, — în cadrul cărora conlucreau în spiritul unității, comuniști, socialiști, social-democrați, — Partidului Social Democrat, Partidului Socialist (Popovici), Partidului Socialist Unitar, tuturor muncitorilor organizați și neorganizați, chemarea lor la luptă. „La provocările fascismului — scrie manifestul — răspundeți cu stringerea rîndurilor voastre în Frontul unic proletar, duceți acțiuni comune împreună cu toate organizațiile și forțele democratice... pentru dizolvarea bandelor fasciste criminale, arestarea imediată a conducătorilor și închiderea cuiburilor teroriste de asasini”⁵. Apelul, după cum vom putea constata, a găsit un larg ecou nu numai în rîndurile muncitorilor, ci și în alte categorii sociale. La inițiativa Comitetului local P.C.R., în colaborare cu Comisia locală a Sindicatelor și Secțiunea P.S.D., s-au alcătuit

³ Lucreția Pătrășcanu, *Sub trei dictaturi*, Ed. politică, București, 1970, p. 71; vezi și Mihai Fătu, Ion Spălațetu, *Garda de fier. Organizație teroristă de tip fascist*, Ed. politică, București, 1971, p. 106—128.

⁴ Arhivele statului București, fond Casa regală, dosar nr. 29/1936, f. 1—2; „Sosul roșu”, nr. 2, din 1936; „Adevărul”, 59, nr. 16674 din 20 iunie 1936; „Faci”, XVI, nr. 1616 din 20 iunie 1936.

⁵ Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., Coța A. XX-3, inv. 927 (în continuare Arhiva ISISP).

gărzi muncitorești de autoapărare din care făceau parte comuniștii, socialiștii, social-democrații, țărăniștii și lucrători fără de partid. În felul acesta ideea frontului unic prindea din nou viață, iar eficiența manifestării unitare a forțelor muncitorești și democratice s-a resimțit din plin. Dintre cei mulți care au activat atunci, în București, în această direcție dorim să menționăm pe : Constantin Trandafirescu, Petre Crăciun, Gh. Velcescu, Bernat Abraham, Marin Răduț, Iacobovici Andrei, Nae Alexe, Iancu Gh. Olteanu, Constantin David, Ion Turcu, Bratoșin Tănase, (de la P.C.R.), Dumitru Pop, Nicolae Marian, Dumitru Gănescu, Teodor Iordăchescu, Simion Rusu, Ioan Mirescu, (P.S.D.), Gh. Cristescu, Ștefan Vodtec, Zaharia Tănase, Ilie Dumitru, Marian Radian Catană, Panait Bogătoiu, (P.S.U.), Constantin Popovici, Vasile Anagnoste, Ana Tomescu (P.S.).

Muncitorimea din București răspunzând chemării partidului comunist, a sindicatelor lor profesionale, a ripostat bandelor fasciste în zilele de 14—24 iunie, a participat la acțiuni de apărare a chioșcurilor de ziare, a redacțiilor acestora, a sediilor muncitorești din str. Izvor, Șerban Vodă, Calea 13 septembrie, Calea Griviței etc. Așa, de exemplu, la marea acțiune antifascistă din 21 iunie au participat lucrători tipografi, de la C.F.R., R.M.S., Vulcan, Lemăitre, Talpa, Herdan, Birman, care în Gara de Nord, în Piața Matache, Piața Victoriei, Piața Rosetti, în Cișmigiu, în fața Cercului Militar și multe alte locuri din București au dat o ripostă hotărâtă bandelor legionare și cruziste. Redând aceste manifestări de curaj proletar, ziarul *Scinteia* scria : „Masele muncitorești în frunte cu partidul nostru au prevăzut pericolul imens al unei lovituri fasciste și au trecut la contraatac. Mii și mii de muncitori s-au adunat în cartiere și au pus pe fugă bandele hitleriste în cămăși albastre și verzi⁶. Îndecesebi lupta umăr la umăr a muncitorilor comunisti, social-democrați și fără de partid în apărarea Casei Poporului de atacurile bandelor fasciste care au încercat să ocupe această clădire muncitorească a reprezentat un episod dintre cele mai semnificative ale acțiunilor clasei muncitoare contra fascismului. Din fabrici, uzine și birouri, muncitori și funcționari au alergat să-și apere lăcașul. Timp de trei zile (22—24 iunie) forța unită a muncitorimii a respins atacurile repetate ale fasciștilor care n-au putut pătrunde în inima Casei Poporului. Ciocnirile care au avut loc în stradă, în fața gangului Casei s-au soldat cu mai mulți răniți⁷. În focul luptelor au căzut eroii muncitorii Petre Popescu și Toma Ion, printre primele victime proletare ale terorii fasciste. Moartea lor tragică, scria *Cuvântul liber* din 27 iunie 1936, este „un simbol înalt care încheagă cu atât mai mult solidaritatea marilor mase împotriva oligarhiei dornică de dictatură⁸. La rîndul său Gh. Dinu, într-un impresionant necrolog intitulat „Un erou — Petre Popescu”, elogiază spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă muncitorii care „au ieșit și au apărat

⁶ „Scinteia”, VI, nr. 10—11 (79—80) din 1 august 1936.

⁷ „Lumea nouă”, XXX, nr. 26 din 26 iunie 1936; „Cuvântul liber”, III, nr. 34 din 27 iunie 1936; „Zorile”, II, nr. 410 din 23 iunie 1936; „Lupta”, XV, nr. 4403 din 26 iunie 1936.

cu piepturile lor gazetele democratice unde lucrau, sediile organizațiilor lor³⁸.

Importantele acțiuni proletare antifasciste din București au produs un eceu profund în opinia publică progresistă a vremii. Înainte de toate clasa muncitoare a organizat numeroase manifestări de protest împotriva bandelor fasciste, a presei reacționare și totodată de solidaritate cu lupta muncitorilor bucureșteni și a celorlalte forțe progresiste. Sindicatele muncitorești, care realizaseră unificarea în Confederația Generală a Muncii, și-au făcut simțită prezența în întreaga acțiune de protest contra primejdiei fasciste, ele însele organizând asemenea întruniri, manifestații, adoptând rezoluții și moțiuni în București, Cluj, Iași, Arad, Climpina, Brașov, Ploiești, Sibiu, Galați, Tr. Severin, Baia Mare, Brăila, Valea Jiului, Bacău, Timișoara, Cralova, Tulcea, Constanța și în alte centre. „Muncitorimea din Cluj — se scria într-o moțiune din 26 iunie — asigură pe frații muncitori din Capitală de deplina lor solidaritate și totodată condamnă cu cel mai mare dispreț acest barbarism medieval³⁹. La rîndul lor muncitorii din Iași, întruniți la Casa Poporului, la 19 iunie, au adoptat o moțiune de condamnare a „Presei hitleriste, trădătoare de neam și țară”, care prin aștțarea și provocarea bandelor huliganice fasciste creau o stare de neliniște și nesiguranță. „Datoria fiecărui muncitor — se spunea în continuare în moțiune — este de a fi un apărător al democrației, ...a presei democratice și a organizațiilor muncitorești⁴⁰. La Baia Mare, cei peste 2000 de muncitori prezenți la adunare, au hotărît „continuarea luptei pentru apărarea libertăților cetățenești, stăvilirea fascismului aducător de mizerie, război și sugrumător al tuturor libertăților poporului⁴¹.

Semnificativă este și moțiunea adoptată de muncitorii din portul Galați, care exprimă, într-un consens cu muncitorimea din întreaga țară, atitudinea lor antifascistă. „Credincioși ideilor de libertate și democrație pentru care luptăm fără încetare și pentru care au luptat și înaintașii noștri, ne exprimăm solidaritatea deplină cu presa care apără libertățile existente atîtea cîte mai sînt astăzi și care totdeauna a dat sprijin larg și neprecupețit revendicărilor clasei muncitoare”. În același timp „muncitorii portului Galați, se spune în moțiune, îndeamnă proletariatul din toată țara să respingă cu indignare zările și organizațiile fasciste, să le demaște în fața opiniei publice și să nu uite niciodată că fascismul este cel mai mare dușman al clasei muncitoare⁴². Muncitorii în manifestațiile lor se ridicau, totodată, și împotriva atitudinii îngăduitoare a autorităților burgheze față de organizațiile fasciste. Sindicatul C.F.R. Grivița, de pildă, în moțiunea adoptată la 23 iunie 1936, arăta că feroviarii „în

³⁸ „Cuvîntul liber”, III, nr. 39 din 4 iulie 1936.

³⁹ „Dimineața”, 32, nr. 10603 din 1 iulie 1936. Moțiuni asemănătoare au fost adoptate în adunări muncitorești și democratice din Tr. Severin, Constanța, Brașov, Ploiești, Reșița, Arad, Brăila, Oțenița.

⁴⁰ „Dimineața”, 32, nr. 10594 din 22 iunie 1936.

⁴¹ „Lumea nouă”, XXX, nr. 37 din 5 iulie 1936.

⁴² Arhiva C.C. al P.C.R., fond 3, dosar nr. 1123, f. 22.

să protesteze împotriva toleranței autorităților care dau mîna liberă bandelor fasciste să verse sînge muncitoresc pe străzile Bucureștiului¹³. Sintetizînd acțiunea muncitorilor din București pentru apărarea Casei Poporului și reușind influența exercitată de aceștia asupra altor categorii sociale, *Știința* scria „Muncitorii s-au adunat, au realizat frontul unic de jos, apărînd Casa Poporului, atacată de bandele huliganice de asasini și cu forțele unite au sărit în apărarea presei burgheze democratice. Iar organizațiile din Capitală ale național-tărăniștilor și ale radical-tărăniștilor au început să pășească pe drumul luptei unite contra atacului fascist”¹⁴. Rolul hotărît jucat de muncitorimea din București, în acele momente, ca de atîtea alte ori în trecutul glorios al acesteia, a fost relevat și de organul P.S.D. *Lumea nouă* care scrie că „muncitorii au dat dovadă de o bravură fără seamăn”, demonstrînd încă odată că „muncitorimea din Capitală nu poate fi înfrîntă de bandele hitleriste”. Și încheia patetic „Muncitorii din întreaga țară, fiți mîndri de tovarășii voștri din București. Ei știu să-și facă datoria”¹⁵.

Numeroase organe de presă: *Arena*, *Minerul*, *Horia*, *Cuvîntul liber*, *Gutenberg*, *Caradașcu*, *Fapta*, *Poporul*, *Munca*, *Gîndul vremii* și altele au publicat materiale în care se releva semnificația politică a luptei proletariatului pentru soarta generală a maselor, a națiunii înseși. Atunci cînd autoritățile pasive față de atacurile bandelor fasciste în București — scria *Zorile* condus de Emil Socor — „muncitorimea își luase însărcinarea să se substituie autorităților și să pacifice frămîntata cetate, în care un grup de tineri cred că au dreptul să-și facă de cap”¹⁶, iar M. Sevastos în *Adevărul* relatează că „organizațiile muncitorești, mențin ordinea în fabrici, ca și în cartiere”¹⁷. La rîndul său *Cuvîntul liber* condus de Tudor Teodorescu Braniște scria „Poporul românesc, muncitorii români au nevoie de pace, de democrație care să ajute la dezvoltarea lor națională. De aceea au reacționat cu atîta hotărîre și au respins atacul. De aceea au ieșit și au apărut cu piepturile lor, gazetele democratice unde lucrau, care apără și ele libertatea de asociere și de luptă muncitorească”¹⁸.

¹³ „*Dimineața*”, 32, nr. 10597 din 25 iunie 1936. Într-un manifest din 24 iunie Sindicatul C.F.R. din București își exprima indignarea și totodată, protestul său energetic contra tuzorii fasciste. „Sîngele muncitoresc curge pe străzile Capitalei. Bunde huliganice, fasciste cîntăreacă orăzul în voia lor, arînd ziare democratice, asasinînd muncitorii, atacînd organizații muncitorești. Noi, sindicatul C.F.R. Grităm sunîm mobilizarea întregii muncitorimii celeriste... la luptă în contra fascismului” („*Zorile*”, II, nr. 413 din 26 iunie 1936).

¹⁴ „*Știința*”, VI, nr. 10—11 (79—80) din 1 august 1936; vezi și „*Steagul Roșu*”, nr. 2 din 1936; „*Gutenberg*”...

¹⁵ „*Lumea nouă*”, XXX, nr. 26, din 28 iunie 1936; vezi și „*Șantier*”, IV, nr. 7, din 1 iulie 1936, p. 9.

¹⁶ „*Zorile*”, II, nr. 417 din 30 iunie 1937; vezi și numerele din 22, 23, 24, 25, 26, 27 iunie 1936.

¹⁷ „*Adevărul*”, 50, nr. 16080 din 27 iunie 1936. În interviul său dr. N. Lupu arăta că „asistăm la o adevărată trădare a intereselor românești. Nimic nu ne îndeamnă să fim alături de hitlerismul revizionist („*Adevărul*” din 19 iunie 1936): A se vedea și numerele din 23, 24, 25, 26, 27, 28 iunie 1936. De asemenea M. Ghelmegeanu într-o scrisoare către redacția ziarului „*Facla*” se ridică împotriva guvernării liberale „în care cenzura presei se completează cu anarhia care dă frîu liber gesturilor criminale”.

¹⁸ „*Cuvîntul liber*”, III, nr. 35 din 4 iulie 1936.

Dar și alte ziare ca *Lupta* lui Emil D. Fagure, *Foala* lui Ion Vinea, *Tempo* a lui V. Canarache, *Dreptatea*, oficiosul P.N.T., *Capitala*, *Credința* și, îndeosebi, ziarurile *Adevărul* și *Dimineața* au publicat numeroase materiale (articole, reportaje, note de protest, comentarii politice) în care era demascată politica Germaniei hitleriste de subvenționare a organizațiilor fasciste din România, atentatele și atacurile acestora în București și în alte orașe ale țării. Iată și câteva titluri de articole sugestive în acest sens: *Democrația românească nu se va lăsa asasinată*, *Datoria cea mare*, *Asaltul de la Casa Poporului*, *Datoria momentului de față*, *Huliganii au atacat Casa Poporului*, *Diversiune huliganică*, *Casa Poporului atacată de hitleriști*, *Muncitorii reacționează*, *Toate partidele de ordine infierează energie anarhia de stradă*, *Un viat de nebunie și de pierzanie suflă asupra țării etc. etc.*

Pe linia manifestărilor de protest contra agitațiilor și terorii fasciste, al mobilizării maselor la luptă se cuvine să subliniem comunicatele date publicității de Frontul Plugarilor, Blocul democratic, *Madosz*, organizații aflate sub conducerea P.C.R., acele ale C.G.M., P.S.D. și P.S.U., Comitetelor cetățenești, Uniunii Tineretului muncitor-socialist care exprimă în mod concludent opinia de protest a unor largi categorii sociale, hotărârea lor de luptă pentru apărarea libertăților democratice¹⁹. „Partidul Socialist Unitar, consecvent cu străduința sa continuă pentru înmănușcherea tuturor forțelor muncitorești — se sublinia în text — demască și infierează campania fascistă, și reînviește chemarea pentru realizarea unității de acțiune a tuturor organizațiilor muncitorești, pentru o puternică afirmare proletară, pentru apărarea libertăților cetățenești și stăvilirea fascismului aducător de mizerie, războaie și sâgrunător al tuturor drepturilor poporului muncitor”.

Deosebit de interesant este apelul Frontului democratic din 23 iunie 1938: Comitetul Central de coordonare al Frontului democratic, de sub conducerea P.C.R., format din Blocul democratic, Frontul Plugarilor, Partidul Socialist și *Madosz*, analizând, în mod special, atacurile aventurierilor fasciști contra presei democratice, a instituțiilor, organizațiilor și reprezentanților democrației din București, a condamnat cu tărie asemenea acte care servesc dușmanilor țării și poporului, cerând „sanționarea în mod organizat a bandelor fasciste-hitleriste și a actelor lor vandalisto-huliganice”²⁰. Se adresa chemarea tuturor „organizațiilor democratice și burghezo-democratice, să colaboreze în acțiunea comună, pe baza platformei și planului comun pentru respingerea fascismului, pentru apărarea libertăților democratice, pentru pace, pâine, libertate”²¹. O notă caracteristică alături de articolele din presă, cit și comunicatelor de protest ale organizațiilor muncitorești și democratice, este demascarea consecventă a hitlerismului, legăturile acestuia cu organizațiile fasciste din România. „Hitlerismul revizionist altăit în România — spunea Dem.

¹⁹ „Lupta”, 11, nr. 414 din 27 iunie 1938; „Marea”, I, nr. 1 din 27 iulie 1938; „Adevărul”, 50, nr. 16081 din 28 iunie 1938; „Lupta”, XV, nr. 440 din 23 iunie 1938. În apelul Comitetelor cetățenești, se condamnău actele de violență barbară ale gardiștilor și curățitorilor din București și alte orașe din țară, exprimându-se hotărârea de luptă „pentru apărarea intereselor muncitorilor, meseriașilor, negustorilor și intelectualiilor”.

²⁰ „Dimineața”, XXXII, nr. 10398 din 28 iunie 1938.

structura clasei muncitoare

Dobrescu — este o adevărată inconștiență. Pentru hitlerism, atât antisemitismul cit și naționalismul nu sînt decît o nouă mască înșelătoare destinată să ascundă revizionismul²¹. Întreaga presă muncitorească și democratică, publiciștii înaintați au desvâhuit și condamnat sprijinul material și moral acordat de Germania hitleristă Gărzii de fier. În ziare se semnalează faptul că trebuie distruse „gazetele hitleriste ce apar cu bani nemțești”, că „se urmărește aventura dictatorială sub formă hitleristă”, că „guvernul liberal a înlesnit propaganda hitleristă în România”, că „Germania, varză sume considerabile în România pentru propaganda sa”, că „Proporțiile propagandei hitleriste, scandalosa corupție germană ce se etalează fără nici o rușine, instalarea unor oficii de corupțiune prin băncile germane de la noi și chiar în birourile gazetelor hitleriste, au crescut enorm”, că „diverstiunea are de scop a arunca țara în brațele Germaniei”, că „se maltratează și omorîă oameni de către bandele de huligani în solda propagandei hitleriste²²”.

Înșăși ziarul *Mîncarea*, oficios georgist scria că „Situația României nu trebuie să depindă de victoria forțelor din afară, ce și-au ales acum țara noastră drept câmp de manevre și de lupte. Jertfele înaintașilor noștri ne dau dreptul și ne impun datoria de a rămîne între granițele naționale stăpîni deplinți pe destinul nostru”. Un reprezentant liberal, Remus Nestor, la o întrunire din Buzău, declara că „Patriotism nu poate însemna îndrumarea unui tineret pe calea atentatelor și a crimei, și nici împămîntirea unor practici care au fost, de veacuri, strălîne de suflet românesc²³”.

Caracterizînd situația politică din acea vreme, și luptele desfășurate la București, într-un comunicat al Frontului Plugarilor, semnat de Petru Groza, Gaiu Petru Moșu, Aurel Filimon, Miron Bolea, Ion Moga, R. Zăroni se arăta că „Lupta a intrat în faza cînd ideii i se opune asasinatul. Dar să nu se uite, că între idee și forță, biruința a fost întotdeauna a ideii²⁴”. Iată cîteva elemente spicuite din numeroasele mărturii documentare despre ecoul produs de lupta muncitorimii bucureștene în rîndurile opiniei publice progresiste din țara noastră.

Se impune, fie și extrem de succint, să arătăm că evenimentele din București, au avut un ecou însemnat și în presa străină, îndeosebi la Paris și Londra. Iată cîteva exemple, care ilustrează complexitatea problemei tratate, semnificația sa politică, ecoul produs în diferite cercuri politice. „Este destul de semnificativ, scria *L'Erre nouvelle*, că recrudescența agitațiilor hitleriste, oricare ar fi guvernele sub care se produc, au loc îndată, după sau chiar în momentul în care D. dr. Schacht a întreprins turneul său în Belgrad, Viena, Sofia și Budapesta”. O altă publicație, *L'Information* făcea referiri la circășiia dintre anumite cercuri

²¹ „Zorile”, II, nr. 412 din 25 iunie 1936.

²² „Scinteia”, VI, nr. 8—9 (77—78) și nr. 10—11 (79—80) din 1 iulie și, respectiv, 1 august 1936; „Lumea nouă”, XXX, nr. 26 din 28 iunie 1936; „Cuvîntul liber”, III, nr. 34 din 27 iunie 1936; „Adevărul”, 30, nr. 18977 din 24 iunie 1936; „Lupta”, XV, nr. 4492 din 25 iunie 1936; „Zorile”, II, nr. 410 din 23 iunie 1936.

²³ „Lupta”, XV, nr. 4388 din 20 iunie 1936; vezi și numerele din 30, 23, 24, 25, 26 iunie 1936.

²⁴ „Adevărul”, 30, nr. 18978 din 25 iunie 1936.

poliție și Garda de fier, subliniind că „Ne găsim în fața unei ofensive prohitleriste, ofensivă care, se știe, a beneficiat de sprijinul anumitor miniștri în exercițiu”. Redând tendințele unor atare manifestări, *L'Agence économique et financière* scria că „Este vorba de o tentativă care are drept scop să suprime prin violență un obstacol jenant pe drumul unei alianțe cu al treilea Reich”. Aceeași idee a fost relevată și de ziarul *Le Populaire* atunci când scria că „Impunitatea asigurată fascismului, a încurajat cele mai grave tulburări”. Cronici și relatări având un conținut asemănător au publicat și *Le Temps*, *Petit Parisien*, *L'Oeuvre*, *The Times* etc.

Din materialul prezentat rezultă cu claritate că atacul organizațiilor legionare-cuziste, din iunie 1936, contra organizațiilor și așezămintelor muncitorești și democratice, în vederea pregătirii terenului unei dictaturi fasciste a fost pus la cale cu sprijinul direct al Germaniei hitleriste. Clasa muncitoare în frunte cu Partidul Comunist Român, în colaborare cu C.G.M., P.S.D. și P.S.U., a dat o ripostă hotărâtă huliganilor fasciști, dovedind că este singura forță socială capabilă să opună rezistență energetică aventurierilor fasciști. Ideea frontului unic muncitoresc a călăuzit acțiunea comună a muncitorilor comuniști, socialiști, social-democrați și fără de partid. Lupta comună a muncitorilor din București s-a impus atenției opiniei publice progresiste din Capitală și din țară, ba chiar și peste hotare, determinând antrenarea în frontul mișcării antifasciste a unor tot mai largi categorii sociale. Manifestările din iunie 1936 de la București se înscriu ca atare la loc de cinste în șirul bătăliilor revoluționare ale clasei muncitoare conduse de partidul comunistilor, o școală prețioasă pentru marea epopee din august 1944, care a deschis drumul liber făuririi socialismului pe pământul României.

**Une action ouvrière
antifasciste victorieuse —
la défense de la Maison
du Peuple de Bucarest
(juin 1936)**

RÉSUMÉ

Les actions pour la défense des libertés démocratiques, de l'intégrité territoriale de la Roumanie, contre le danger fasciste et révisionniste ont connu, au cours de 1936, un développement ascendant. Elles se sont caractérisées par une lutte acerbe entre les forces démocratiques, dirigées par la classe ouvrière et son avant-garde, le Parti Communiste Roumain, et celles réactionnaires, fascistes, des officines de l'hitlérisme en Roumanie.

En utilisant une documentation partiellement inédite et pour la plupart la presse du temps, nous relatons un épisode de la lutte héroïque de la classe ouvrière bucaréstoise et des autres forces progressistes contre le danger fasciste pendant l'été de l'année 1936, à savoir l'action ouvrière de défense de la Maison du peuple de Bucarest.